

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIBOR

Svetlana Makarovič

NETOPIR KAZIMIR

Gradivo pripravili **Nina Šorak** in **Tanja Lužar**

Predlogi za pripravo

Mali netopir Kazimir staršema in drugim netopirjem nenehno postavlja vprašanja ter tako ves čas kazi mir. Glavno vprašanje, ki mu ne da miru, je, kdo ali kaj pravzaprav je: miš ali ptič ali ... Ker mu nihče ne zna odgovoriti, gre najprej povprašat miši. Miši se ne morejo zediniti; bega jih, ker ima Kazimir krila ... Miši pa kril nikoli niso imele. Zato ga pošljejo k ptičem, naj njih povpraša, kako je z njim. In sova mu zabrusi, da je le navadna miš, ki leti. Ker ne dobi odgovora niti pri miših niti pri ptičih, se Kazimir razočaran in utrujen od poti odpravi nazaj domov. Na poti gre mimo pokopališča. Tam zagleda kip angela ... Vpraša vrabca, kaj oziroma kdo je tisti mali človek s perutmi oziroma prhutmi. Angel, človeški angel je to, mu odgovori vrabec. In tako Kazimir pride do spoznanja: netopirji so mišji angeli!

KAZIMIR

Svetlana Makarovič, avtorica pravljice, je svojega netopirja poimenovala *Kazimir*. Gre za ime slovanskega izvora, zloženo pa je iz besed *kaziti* in *mir*, kar pomeni *tisti, ki ruši mir*.

Pojem kaziti mir lahko razumemo kot pozitiven ali negativen. In ko spoznamo, da netopir Kazimir s svojo radovednostjo išče lastno identiteto, lahko verjame, da je avtorica želela poudariti to lastnost kot pozitivno. V delih za otroke Svetlane Makarovič zelo pogosto nastopajo živali s človeškimi lastnostmi.

Pomislite na pravljice, ki jih zagotovo poznate: *Sapramiška*, *Ščeper in Mba*, *Sovica Oka*, *Pekarna Mišmaš*, *Kosovirja na letiči žlici* ... in še in še bi lahko naštevali.

Razmisli o lastnostih živali, ki nastopajo v teh zgodbah.

So lastnosti podobne človeškim?

RADOVEDNOST JE LEPA ČEDNOST ...

Zagotovo ste že slišali ta pregovor, ki ga lahko spremenimo tudi v: radovednost *ni* lepa čednost.

- Radovednost je ena tistih lastnosti, ki je lahko zelo pozitivna ali pa zelo negativna. Negativna je takrat, kadar radovednež vtika nos, kot radi rečemo, v stvari, ki se ga pravzaprav ne tičejo. Pozitivna pa takrat, kadar z njo širimo svoje obzorje.
- Na temo radovednosti poznamo kopico pregovorov. Med bolj znanimi sta pri nas še dva:
 - *Radovednost je pričetek modrosti.* (Sokrat)

— Radovednost je pokončala mačko. (angleški pregovor)

Razmislite o teh pregovorih. Izražajo pozitivno ali negativno lastnost?

NETOPIRJI

- Latinsko jih poimenujemo *Chiroptera*.
- Netopirji so nočno aktivne živali in so med sesalci edini, ki so sposobni aktivnega leta.
- Netopirjeve peruti imenujemo prhuti.
- Kadar mirujejo, se s krempeljci na nogah oprimejo špranje in visijo z glavo navzdol.
- Visenje jih prav nič ne utruja.
- Netopirji, ki živijo pri nas, se prehranjujejo z žuželkami. Obstajajo pa tudi takšne vrste, ki se prehranjujejo s sadjem in s cvetnim prahom ali s pticami, kuščarji, žabami ali ribami ... tri vrste, ki živijo v Srednji in Južni Ameriki, se prehranjujejo tudi s krvjo.
- Netopirji zelo dobro vidijo in še bolje slišijo. Razvit imajo poseben sistem, ki deluje kot sonar in tako oddajajo človeškemu ušesu neslišne klice. Odboj klica, na primer v temni jami, prestrežejo in tako si ustvarijo občutek oddaljenosti do stene jame ali do plena. To imenujemo ehlokacija.
- Svetli del dneva preživijo v mračnih zatočiščih: v drevesnih duplinah, na podstrešjih, v jamah ...
- Prezimijo v globokem zimskem spanju. In ker so si jeseni naredili zaloge podkožnega maščevja, med zimskim spanjem ne potrebujejo prehranje-

vanja.

- Če netopirja srečamo pozimi, je zelo pomembno, da se ga ne dotikamo ali fotografiramo z bliskavico. To bi namreč utegnilo žival prebuditi, in stres, ki bi ga netopir ob tem doživel, bi povzročil, da bi še pred pomladjo potrošil zaloge energije.
- Na območju Maribora je popisanih 13 vrst netopirjev, kar je veliko, sploh v primerjavi z Veliko Britanijo, kjer na celotnem otočju najdemo manj kot 20 različnih vrst.
- Več o netopirjih in njihovih navadah lahko izveste pri Slovenskem društvu za proučevanje in varstvo netopirjev:
<http://www.sdpvn-drustvo.si/netopirji.html>

Ali si že kdaj videl netopirja? Kje?

Zakaj netopirjev med zimskim spanjem ne smemo vznemirjati?

Ali se netopirji v temnih prostorih orientirajo samo z vidom?

MIŠI

- Latinsko ime zanje je *Mus*.
- Miši sodijo med glodavce.
- Ločimo različne vrste miši. V domačem okolju, v stanovanju, lahko srečamo hišno oziroma domačo miš. Bivalno okolje človeka ji ustreza, saj zmeraj najde dovolj hrane in kotičke, kamor se lahko skrrije.
- Na njivah in poljih lahko najdemo poljsko voluharico ali poljsko miš, v gozdu gozdno miš.
- Miške so zmeraj bolj priljubljene tudi kot domače živalce.

- Poznamo mnogo pregovorov:
- *Reven kot cerkvena miš* – pregovor temelji na domnevi, da v cerkvah ni toliko hrane kot v domačih shrambah.
- *Gledati kakor miš iz moka* – temelji na dejstvu, da je moka jed, ki mišim zelo tekne.
- *Igrati se s kom kot mačka z mišjo* – primera temelji na življenjski izkušnji, saj se mačka s prestrašeno miško rada poigrava.

SOVA IN ČUK

- Sove latinsko poimenujemo *Strigiformes*.
- So nočne živali, ki ponoči zelo dobro vidijo.
- Njihove oči so nepremične, je pa zato njihov vrat zelo okreten. Sova lahko obrne glavo kar za 270 stopinj.
- Samec sove je skovir.
- Navadni čuk je vrsta sove in ni njen »mož«, čeprav znana slovenska ljudska pesem govori o tem: *Čuk se je oženil, tralala, sova ga je vzela, hopsasa ...*
- Latinsko čuka poimenujemo *Athene Noctua*, ime je dobil po grški boginji Ateni.

KUNA BELICA

- Latinsko jo poimenujemo *Martes Foina*.
- Sodi med zveri.
- Je nočna in samotarska žival. Živi v gozdovih, lahko pa jo srečamo tudi v mestnih parkih.
- Svoje ozemlje si označi z iztrebki in zato se je Svetlana Makarovič pošalila, da kuna rada pospravlja in se pretvarja, da je zelo snažna.

Si že kdaj videl miš, sovo, čuka ali kuno?

Ali je čuk res samec od sove?

ANGELI

- Netopir Kazimir na koncu predstave ugotovi, da so netopirji mišji angeli. Do tega spoznanja pride, ker na pokopališču ugleda bitje s krili oz. s prhutmi ... V izvorni pravljici Kazimir vidi angele v cerkvi.
- Angeli so nadnaravna duhovna bitja, prisotni so v večini religij.
- Njihovo poimenovanje izvira iz grščine (angelos), pomeni pa kurir oziroma sel.
- Običajno so dobri in živijo v nebesih. Kadar so zli, jih imenujemo padli angeli; ti so bili pregnani iz nebes v pekel.
- Tudi angeli so pogosti v pregovorih oziroma primerah.

Ali veš, kaj pomeni spati kakor angel?

Ali kaj pomeni, ko rečemo, da je neka jed tako dobra, da bi jo še angelci jedli?

O ekipi ustvarjalcev

SVETLANA MAKAROVIČ

Svetlana Makarovič (1939) se je po končanem študiju igre na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo najprej zaposlila v MGL, nato pa v SNG Drama Ljubljana.

O svoji igralski karieri je leta 2012 v nekem intervjuju povedala:

Kot igralka se sploh nisem obnesla, morda v nekaj vlogah, a ko sem spoznala to zakulisje, se mi je želodec obrnil. Najraje igram v kakšni svoji lutkovni igri, kakšno lisico. Igram tudi Sapramiško, tukaj je tudi morda skrivnost uspeha te igre, ker je Sapramiška interpretirana doživeto, nič buci, buci, cviljenje, ampak sem bolečino Sapramiške podala čisto osebno. In to je prišlo do otrok. Otroci marsikaj čisto intuitivno sprejmejo, česar mnogi odrasli niso sposobni.

Nekatere stvari je treba sovražiti, SiolNET., 5. 1. 2012

Na začetku šestdesetih let 20. stoletja je začela s študijem različnih humanističnih ved (psihologija, pedagogika, etnologija in tuji jeziki), igrala klavir v kavarnah ter nekaj časa delala kot tajnica in vzgojiteljica otrok s posebnimi potrebami.

Leta 1970 se je odločila za pot svobodne književnice. Piše poezijo in prozo, uveljavila pa se je tudi v radijskih in lutkovnih igrah za otroke ter dramah za odrasle. Ima eno najboljše bibliografij med Slovenci (napisala je več kot 300 knjižnih del). Uradno se je upokojila leta 1997.

Njena dela, namenjena otrokom, so med najbolj priljubljenimi ter so zelo pogosto uprizarjana v gledališčih. Med njimi je največkrat igrana *Sapramiška* (Lutkovno gledališče Ljubljana), ki je bila prvič uprizorjena 1986 in jo igrajo še danes.

MATJAŽ LATIN

REŽISER

Matjaž Latin (1970) je diplomiral iz gledališke režije na Akademiji za dramsko umetnost v Zagrebu. Doslej je režiral več kot sedemdeset uprizoritev, področje njegovega delovanja pa ne zajema zgolj gledališča, temveč tudi film in televizijo ter ob režiji tudi igro. V Sloveniji je režiral skoraj na vseh odrih. Mariborsko občinstvo si je zagotovo zapomnilo njegovo kulturno postavitev besedila *Shopping and Fucking* Marca Ravenhilla (2001), ob tem pa tudi njegovo režijo Linhartove komedije *Ta veseli dan ali Matiček se ženi* (2003) ...

Številne uprizoritve pa je režiral tudi v drugih slovenskih gledališčih (SNG Drama Ljubljana, Mestno gledališče ljubljansko, Prešernovo gledališče Kranj, SSG Trst in SLG Celje, kjer je v tej sezoni na oder postavil delo *Kosovirja na leteči žlici* Svetlane Makarovič).

Za Evropsko prestolnico kulture Maribor 2012 je režiral predstavo *Safari tour Maribor* (avtor besedila Rok Vilčnik) in bil soavtor projekta *Was ist Maribor*.

Kot režiser pogosto ustvarja tudi na Hrvaškem, kjer je režiral v številnih gledaliških hišah (HNK Split, HNK Ivana pl. Zajca Reka, HNK Zadar ...).

Ob intenzivnem gledališkem ustvarjanju se ukvarja tudi s filmsko umetnostjo. Leta 2002 je režiral igrano-dokumentarni film *Kleščar*, njegov dokumentarni

film *Besede onkraj vidnega* pa je bil leta 2012 predvajan kot dokumentarec meseca na RTV Slovenija.

Kot mentor in režiser sodeluje tudi z English Student Theatre II. gimnazije Maribor.

Režija predstave *Netopir Kazimir* je Latinovo tretje sodelovanje z Lutkovnim gledališčem Maribor; prvič je sodeloval leta 2001, ko je na oder postavil Andersenovo pravljico *Kakor napravi stari, je zmerom prav*, in drugič leta 2011, ko je zrežiral besedilo Špele Kuclar *Deževnikarji*.

ROK PREDIN

AVTOR LIKOVNE PODOBE

Rok Predin (1980) je likovni umetnik, režiser in animator. Deluje med Mariborom in Londonom. Kadar ne ustvarja kratkih filmov, glasbenih spotov ali reklam, rad bere stripe in je čips. Predstava *Netopir Kazimir* je njegovo drugo sodelovanje z režiserjem Matjažem Latinom, s katerim sicer prijateljujeta že vrsto let. Njuni pogovori se praviloma vrtijo okoli glasbenih albumov in filmskih zgodb. Je oče dveh punčk in ne mara rozin.

Svojo izjemno uspešno kariero je začel v Londonu, kamor je odšel, ker doma ni dobil priložnosti, da bi ustvarjal ... V tujini mu je vsekakor uspelo. V preteklih letih je sodeloval s Keithom Urbanom, z Eltonom Johnom in s skupinama Take That in Rolling Stones. Zrežiral je videospot za single *Doom and Gloom*, s katerim je slovita glasbena skupina Rolling Stones prekinila svoj sedemletni ustvarjalni post. Ob šestdeseti obletnici vladanja angleške kraljice je za nastop skupine Madness pripravil animacijo, ki je bila projicirana na Buckinghamsko

palačo. Animaciji je dal globlji pomen, s katerim je presegel in nadgradil poetiko glasbene skupine in ji dodal širši družbeni kontekst.

V intervjuju za Delo (november 2012) je Rok Predin takole opisal koncept:

Osnovna ideja je bila, da bi ponovno zgradili Buckinghamsko palačo iz socialnih stanovanj in blokov, ki jih je v Londonu veliko, in tako pokazali, da je Buckinghamska palača palača vseh, ne samo kraljevske družine in privilegiranih, ampak da stoji tudi na ljudeh, ki živijo v teh socialnih stanovanjih. Palačo smo odprli kot hišo za lutke in pokazali, da v njej žurajo vsi, od zgodovinskih osebnosti do preprostih delavcev.

NINA ŠORAK

DRAMATURGINJA

Nina Šorak je diplomirala iz enopredmetne filozofije na Filozofski fakulteti (2011) in dramaturgije na AGRFT (2016). Zdaj se ukvarja predvsem z gledališčem, kot dramaturginja in režiserka, piše članke za gledališke liste, besedila za uprizoritve, moderira pogovore. Kot dramaturginja je sodelovala z različnimi slovenskimi gledališči, na primer z Mestnim gledališčem ljubljanskim z *Ubij me nežno* (2012), s Prešernovim gledališčem Kranj s predstavo *Praznovanje* (2013), z Biteatrom z *Zdravo predstavo* (2014), s SNG Drama Ljubljana s predstavo *Marie Curie Histerie* (2014) in *Jaz ali kdo drug* (2015), z Mestnim gledališčem Ptuj v koprodukciji s Cankarjevim domom s predstavo *Zakaj (n)imam otrok(e)* (2014), z Mini teatrom s predstavo *#pornografija* (2015), s Pocket theatre s predstavo *Hamlet* (2015), s Slovenskim mladinskim gledališčem v koprodukciji z AGRFT s predstavo *Norčevanje teme* (2015), z AGRFT s predstavo *Srečanje* (2016), z

Lutkovnim gledališčem Ljubljana s predstavo *Nekje drugje* (2017), s SNG Nova Gorica s predstavo *Don Juan* (2017), z Lutkovnim gledališčem Maribor s predstavo *Snežna kraljica* (2018) in z gledališčem Glej s predstavo *Starci 1.0* (2018). Kot gledališka režiserka je do sedaj ustvarila deset predstav v različnih institucionalnih in neinstitucionalnih gledališčih. V času študija je asistirala režiserjema Ivici Buljanu (*Gospoda Glembajevi*, 2012) in Sebastijanu Horvatu (*Nekaj sporočil za veselje*, 2014). V decembru 2018 je v SNG Drami Ljubljana zrežirala predstavo z naslovom *Ljudje*.

GREGOR PRAH

IGRALEC

Gregor Prah se je z gledališčem začel ukvarjati v srednji šoli, ko je obiskoval gledališko šolo Prvi oder. Ob tem se je ukvarjal tudi z uličnimi in gibalnimi performansí. Po končani gimnaziji se je vpisal na AGRFT, v času študija pa je sodeloval z Mestnim gledališčem ljubljanskim, Mini teatrom, SNG Dramo Ljubljana ... in ob tem delal s priznanimi režiserji (Janusz Kica, Ivica Buljan, Vito Taufer, Žiga Divjak ...). Nastopil je tudi v uprizoritvi *Človek, ki je gledal svet* v režiji Žige Divjaka (Slovensko mladinsko gledališče). Igralski kolektiv uprizoritve je na festivalu Borštnikovo srečanje 2017 prejel nagrado za igro.

Z lutkovno umetnostjo se je prvič srečal v lanski sezoni, ko je v LGL sodeloval pri uprizoritvi *Lučka Reprat*. Trenutno nadaljuje študij na AGRFT, kjer opravlja magisterij iz umetniške besede.

GREGOR STERMECKI

AVTOR GLASBE

Gregor Stermecki je leta 2005 diplomiral na ljubljanski Akademiji za glasbo na oddelku za kompozicijo in glasbeno teorijo. Doslej se je kot avtor glasbe podpisal pod dvanaest odrskih del in osem filmov, v njegovem opusu pa izstopajo dela: *Glasba za sedem instrumentov* (nagrada – Glasbeni julij na obali), *Koncert za violino in orkester* (študentska Prešernova nagrada), odrska glasba za Molièrov *Amfitrion* (zlatolaska, nagrada AGRFT).

Kot avtor in aranžer je sodeloval s številnimi priznanimi slovenskimi glasbenimi ustvarjalci (Zoran in Rok Predin, Klarisa Jovanovič, Traja Brizani, Papir, Patetico, Pliš, Severa Gjurin in Bilbi). Je tudi dobitnik nagrade strokovne žirije za najboljše besedilo Slovenske popevke 2011. Trenutno deluje kot glasbeni urednik Radia Maribor, na gledališkem področju pa sodeluje z mnogimi režiserji in avtorji (Andrej Jus, Matjaž Latin, Bojan Labovič in Rok Vilčnik - rokgre). Njegova najuspešnejša glasbena dela za gledališče so avtorski muzikali: *Žaba Greta*, *Kurentova svatba*, *Spake*, *Kosovirja na leteči žlici* ...

METKA DAMJAN

AVTORICA DRAMATIZACIJE IN LEKTORICA

Po študiju slovenskega jezika in književnosti ter sociologije na Pedagoški fakulteti v Mariboru je poučevala na različnih srednjih šolah v Mariboru (Ekonomška srednja šola, Prva gimnazija Maribor, Srednja trgovska šola), in sicer slovenski jezik s književnostjo.

Od leta 1998 je samozaposlena v kulturi in deluje kot gledališka lektorica v

skorajda vseh slovenskih gledališčih (SNG Maribor, SLG Celje, SNG Drama Ljubljana, Prešernovo gledališče Kranj, Mestno gledališče Ptuj, Lutkovno gledališče Maribor, Lutkovno gledališče Ljubljana ...). Intenzivno se ukvarja tudi s tehniko govora in diha, predvsem v Gledališki šoli Prve gimnazije, kjer dela tudi kot lektorica. Vodi delavnice o tehniki govora, retoriki, bontonu. Izvaja izobraževanja za podjetja, in sicer o rabi poslovnega jezika (Pošta Slovenije, Zavarovalnica Maribor, Talum, Krka, Podjetniški center Slovenj Gradec, Poštna banka Slovenije).

Leta 2015 je dobila Borštnikovo nagrado za dramaturški koncept Hedde Gabler. Kar koli v življenju počne, je skorajda vedno vezano na BESEDO.

MAJA PIHLER STERMECKI - BILBI

VOKALNA MENTORICA IN KOREPETITORKA

Po desetletnem urjenju in nabiranju izkušenj v tujini se je Maja Pihler Stermecki ob koncu leta 2010 prvič predstavila slovenskemu občinstvu s svojim avtorskim projektom *Bilbi*. Štipendistka ministrstva za kulturo in diplomantka dunajskega konservatorija za muzikale (Vienna Musical School) se je leta 2004, po štiriletnem študiju muzikala na Dunaju, preselila v Berlin, kjer je do leta 2009 ustvarjala kot igralka in pevka v raznih gledaliških predstavah in muzikalih (*Cabaret, Evita, West Side Story, Hair, Anne Frank, Captain Blaubauer, American Dreams, Der Reigen*), kot studio pevka (Wortfront Berlin, Thilo Rex, Die Geschwister Pfister), studijska govornica za slovenski jezik ter skladateljica in avtorica popularne in gledališke glasbe. Leta 2011 je začela sodelovati z II. gimnazijo Maribor kot umetniška vodja šole muzikala in mentorica za odrski

gib, ples, vokalno interpretacijo in gledališko igro. Leta 2013 je prevzela umetniško vodstvo English Student Theatra in vlogo koreografinje in dramaturginje pri muzikalu *Romeo in Julija* ter muzikalih *Alica v čudežni deželi* in *Sen kresne noči*. Zadnja je prejela nagrado strokovne žirije na gledališkem festivalu srednješolskih skupin Juventafest v Sarajevu.

Kot pedagoginja in strokovna mentorica se ukvarja z otroki in mladimi, ki jih zanima muzikal, petje in gledališka igra ter s profesionalnimi pevci in igralci, ki potrebujejo pomoč pri študiju pevskih vlog. Sodeluje tudi z Göthe Institutom Ljubljana ter z različnimi slovenskimi gledališči kot vokalna mentorica in korepetitorica.

Redno sodeluje tudi z različnimi avtorji, glasbenimi izvajalci in zasedbami (Gregor Stermecki, Rok Vilčnik, Papir, Nina Pušlar, Severa Gjurin). V sklopu glasbenega projekta *Bilbi* je izdala že tri albume (*Drobne slike, Toskana, Šibke točke*). Vsi so prejeli odlične kritike stroke in glasbenih navdušencev.

